

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1932 kl. 4.30 e. m.

Utlåtande, i anledning av vissa framställningar angående pensioner och understöd, att utgå av affärsdrivande verks medel m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande pensioner och understöd, att utgå av affärsdrivande verks medel m. m.

1:o.

I en till riksdagen avlåten, den 15 januari 1932 dagtecknad proposition nr 68 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan *Anna Matilda Nord*, född *Thor*, må från och med dagen näst efter den, då hon frånträder sin anställning vid postverket, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 720 kronor, att utgå av postmedel.

*Ang.
pension åt
städerskan
Anna Matilda
Nord.*

Till stöd för framställning om pension åt städerskan Nord har *generalpoststyrelsen* anfört bland annat följande:

Nord, som vore född den 16 januari 1867, hade alltsedan den 23 september 1903 fullgjort städningsarbete inom generalpoststyrelsens lokaler i centralposthuset i Stockholm. Arbetet, som måst påbörjas redan klockan 4 förmiddagen, hade krävt en tid av 5 timmar för dag.

För städningsarbetet hade Anna Nord de första åren uppburit 330 kronor för år. Efter hand hade ersättningen höjts och utginge från och med år 1922 med 1,440 kronor för år.

Anna Nord's arbetskrafter vore numera väsentligt nedsatta, och hon syntes på grund härav inom den närmaste tiden bliva oförmögen att fullgöra sitt städningsarbete. Då hon efter ett mer än 28-årigt, väl vitsordat arbete i postverkets tjänst lämnade sin anställning, syntes det vara billigt och skäligt, att hon tilldelades ett årligt ålderdomsunderstöd.

Vid beräkning av detta syntes lämpligt att i huvudsak utgå från de grunder, som funnes angivna i det av 1926 års pensionsutredning avgivna förslaget till kungörelse angående rätt till pension för viss arbetarpersonal vid bland annat postverket. Enligt sagda förslag vore pensionsunderlaget för den kategori av arbetare, vartill Anna Nord vore att hänföra, upptaget till 756 kronor, vilket belopp utginge oavkortat, då vederbörande innehade minst 30 anställningsår. Vid kortare anställningstid minskades pensionsbeloppet, 756 kronor, med $\frac{1}{30}$ för varje fullt år, varmed antalet anställ-

ningsår understege trettio. Efter denna beräkningsgrund skulle understödet till Anna Nord, som med utgången av år 1931 innehade en anställningstid av över 28 år 3 månader, fastställas till $(756 - \frac{1 \times 756}{30}) = 731$ kronor eller, avrundat till med tolv jämmt delbart tal, 720 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

2:o.

Ang.
pension åt
städerskan
Emma Lovisa
Weisner.

I punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan *Emma Lovisa Weisner*, född Jansson, må, räknat från och med den 1 september 1931, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 588 kronor, att utgå av postmedel.

Generalpoststyrelsen har till stöd för förslag om pension åt Weisner anfört bland annat följande:

Weisner, som vore född den 31 oktober 1878, hade antagits till städerska för postkontorslokalen inom posthuset vid Lilla Nygatan i Stockholm från och med den 1 januari 1914 och hade i denna egenskap arbetat till och med den 14 maj 1931, då hon på grund av sjukdom måst frånträda sin befattning. Under så gott som hela nämnda tid eller från och med den 1 mars 1915 hade hon därjämte fullgjort städning av postmuseets inom samma posthus belägna lokaler. Enligt vad utretts, hade Weisner även under åren 1909—1913 utfört städningsarbete inom posthuset i fråga, men då såsom biträde åt annan städerska. Det syntes skäligt, att Weisner finge tillgodoräkna sig hela sin arbetstid åt postverket, d. v. s. jämväl tiden före 1914 års ingång. Hennes sammanlagda arbetstid i postverkets tjänst skulle sålunda uppgå till i det närmaste 22 ½ år. Hennes dagliga arbetstid beräknades aldrig hava understigit 8 timmar.

I ersättning för städningsarbetet, vilket *Emma Weisner* fullgjort på ett tillfredsställande sätt, hade hon uppburit under de senaste åren för städning av postkontorslokalen 1,680 kronor och för städning av postmuseets lokaler 1,500 kronor för år.

Visserligen kunde *Emma Weisners* anställningstid i postverkets tjänst synas väl kort för att motivera understöd, men billighetsskäl syntes bjuda, att hon, då hon på grund av sjukdom och arbetsoförmåga nödgats lämna sin anställning, bereddes ett skäligt ålderdomsunderstöd.

Detta syntes böra beräknas i full överensstämmelse med vad som skett i fråga om det av generalpoststyrelsen förut ifrågasatta understödet åt städerskan Nord och skulle sålunda kunna bestämmas till $(756 - \frac{7 \times 756}{30} =) 580$ kronor eller, avrundat, till 588 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet har ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

3:o.

I punkten 3 av samma proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan vid telegrafstationen i Nässjö *Hilma Antonia Zaar* må, räknat från och med den 1 september 1930, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 480 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Ang.
pension
åt förra städerskan
*Hilma
Antonia Zaar.*

Av handlingarna i ärendet framgår, att Hilma Zaar, som är född den 11 februari 1867, under tiden den 1 juli 1913—den 31 augusti 1930 varit anställd såsom städerska vid telegrafstationen i Nässjö, vilken anställning hon från sistnämnda datum på grund av sjukdom varit nödsakad att lämna; att hon med ordentlighet och noggrannhet fullgjort sina åligganden; att hon — enligt företett läkarbetyg — befunnits på grund av kronisk hjärtsjukdom med åtföljande astma och yrsel samt allmän kroppslig svaghet vara sannolikt för all framtid oförmögen att genom eget arbete försörja sig; samt att hon är medellös.

Det Zaar åliggande städningsarbetet har i medeltal tagit i anspråk fyra och en halv till fem timmar om dagen, och såsom ersättning för detta arbete har till henne utgått för tiden

$\frac{1}{7}$	1913— $\frac{31}{3}$	1916	kronor	32: 50	i månaden,
$\frac{1}{4}$	1916— $\frac{31}{8}$	1916	»	40: —	» ,
$\frac{1}{9}$	1916— $\frac{30}{9}$	1917	»	45: —	» ,
$\frac{1}{10}$	1917— $\frac{31}{3}$	1918	»	60: —	» ,
$\frac{1}{4}$	1918— $\frac{31}{1}$	1919	»	70: —	» ,
$\frac{1}{2}$	1919— $\frac{31}{10}$	1920	»	90: —	» ,
$\frac{1}{11}$	1920— $\frac{28}{2}$	1922	»	100: —	» ,
$\frac{1}{3}$	1922— $\frac{31}{8}$	1930	»	90: —	» .

Under sista anställningsåret har Zaar på grund av sjukdom måst tidvis för arbetets utförande anlita arbetshjälp.

I fråga om vidare utredning i ärendet åberopar utskottet den i propositionen lämnade framställningen.

Utskottet har ansett sig böra biträda det föreliggande förslaget och får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

4:o.

*Ang.
pension
åt förra biträ-
det å Västra
Jörns revirex-
pedition Rosa
Edvardina
Nordsvan.*

Under punkten 4 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:ts riksdagen medgiva, att förra biträdet å Västra Jörns revirexpedition *Rosa Edvardina Nordsvan* må, räknat från och med den 1 juli 1930 under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära en årlig pension å 600 kronor, varvid skall iakttagas den henne jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 maj 1931 ålagda skyldigheten att å pensionen vidkännas avdrag för uppburen gratifikation å 500 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår, att *Rosa Nordsvan*, som är född den 31 mars 1872 och änka sedan den 14 januari 1915, anställdes den 5 november 1916 såsom biträde å Lycksele revirs expedition mot timpenning; att hon den 14 juli 1917 lämnade sagda anställning för att den 1 september samma år tillträda befattning såsom fast avlönat biträde å Jörns revirexpedition mot månadsavlöning; att hon vid revirreglering den 1 januari 1920 överflyttades till Västra Jörns revir, varefter hon från och med den 1 januari 1924 varit av domänstyrelsen förordnat biträde med en avlöning av 175 kronor för månad jämte dyrtidstillägg därå, till dess hon den 30 juni 1930 lämnade statstjänsten; att avgången föranleddes av iråkad sjukdom (skrivkramp, gulsot och blodpropp i hjärnan), i följd varav hon först erhöll ledighet för sjukdom och för enskilda angelägenheter samt sedermera — efter det läkare den 3 maj 1930 intygat, att hon fortfarande lede av sviter efter blodpropp och dels av denna anledning och dels till följd av sin ålder icke borde vidare inträda i tjänstgöring — på egen begäran erhöll avsked från biträdesbefattningen.

I fråga om vidare utredning i ärendet åberopar utskottet vad propositionen innehåller.

Utskottet.

Då *Nordsvans* anställningstid uppgår till endast omkring 13 år, har utskottet hyst tvekan, huruvida pension i detta fall borde beredas. Enär hon emellertid, därest icke sjukdom mellankommit, torde hava kunnat

intjäna ytterligare tjänstår, har utskottet icke velat motsätta sig, att ett mindre årligt pensionsbelopp beviljas henne. Vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit giver ej utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

5:o.

Under punkten 5 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre byggmästaren i Gästriklands revir *Carl Oskar Johansson* må, räknat från och med den 1 februari 1931, under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära en årlig pension av 480 kronor.

Ang.
pension åt
förre bygg-
mästaren C. O.
Johansson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson, som är född den 9 juni 1863, antagits till byggmästare i Garpenbergs revir från och med den 1 juni 1916; att han tjänstgjort å såväl Garpenbergs som Gästriklands revir från och med år 1922 till och med den 30 april 1923; att han från och med den 1 maj 1923 överflyttat helt till Gästriklands revir, varefter han därefter haft sin verksamhet förlagd; att Johanssons avlöningsförmåner, som växlat under årens lopp, sedan år 1924 utgått med, för år räknat, 1,944 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg, resepenningar, 220 kronor, och traktementsersättning, 500 kronor, vartill komme fri bostad med vedbrand, samtliga förmåner uppskattade till 3,000 kronor om året; att, enligt jägmästarens uppgift, alla större byggnadsarbeten inom reviret slutförts under år 1930, varför Johansson måst lämna sin anställning i domänverkets tjänst med utgången av januari månad 1931; samt att Johansson sålunda vid sitt frånträdande av byggmästartjänsten vid sistnämnda tidpunkt räknade något mer än 67 levnads- och 14 tjänstår.

Till stöd för förslag om pension åt Johansson har *domänstyrelsen* anfört bland annat följande:

Johansson ägde visserligen icke någon författningsenlig rätt till pension, men det syntes domänstyrelsen vara överensstämmande med billighet, att åt honom, som under en följd av år — visserligen endast 14 ½ år — helt ägnat sitt arbete åt statens tjänst, bereddes en årlig pension av statsmedel, när hans tjänster icke längre behövdes för domänverket.

Med hänsyn till arten av Johanssons verksamhet syntes det styrelsen, som om pensionsbeloppet lämpligen borde kunna beräknas i enlighet med de i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angivna grunderna för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. I ett liknande fall (Kungl. Maj:ts prop. nr 200:1929, punkt 2) hade Kungl. Maj:t föreslagit en sådan beräkningsgrund i fråga om pension åt byggnadsförmannen J. Abrahams-

son, och riksdagen hade bifallit Kungl. Maj:ts förslag (R. skr. nr 216, punkt 6).

Jämlikt dessa grunder ägde arbetare, som innehade minst 60 levnads- och 25 tjänstår, rätt till pension av 450 kronor för år, vilket belopp genom kungörelserna den 15 juni 1922 (nr 360) och den 18 juni 1925 (nr 280) reglerats till 852 kronor. Som Johansson emellertid vid sin avgång icke kunde räkna mer än 14 tjänstår, syntes pensionen böra utgå med ett i förhållande till det mindre antalet tjänstår avkortat belopp. Enligt denna beräkningsgrund och med iakttagande av att pensionen avjämnades till ett med tolv jämnt delbart belopp komme pensionsbeloppet att uppgå till 480 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Med hänsyn till vad i ärendet anförts har utskottet ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

6:o.

Ang.
tilläggspen-
sion åt f. d.
kanslibiträdet
Agda Helena
Leatz.

I en till riksdagen avlåten, den 12 februari 1932 dagtecknad proposition nr 93 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. kanslibiträdet hos domänstyrelsen *Agda Helena Leatz* må, räknat från och med den 31 mars 1931, under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära, utöver henne författningsenligt tillkommande pension, en årlig tilläggspension till belopp av 228 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att *Leatz*, som är född den 31 mars 1870, anställdes såsom kartograf hos domänstyrelsen den 1 mars 1905; att hon den 14 december 1912 konstituerades och förordnades att från och med ingången av år 1913 vara biträde i den högre lönegraden hos domänstyrelsen; att hon från och med den 1 januari 1922 varit kanslibiträde hos styrelsen; att hon hos domänstyrelsen tjänstgjort såsom kartriterska och förestått styrelsens kartritningskontor; att hon erhållit avsked från och med den 31 mars 1931, från och med vilken dag hon jämlikt beslut av domänstyrelsen den 1 april 1931 åtnjutit avkortad pension till belopp av 1,488 kronor, motsvarande $\frac{26}{30}$ av det för henne gällande pensionsunderlaget, 1,716 kronor; samt att hon omedelbart före sin anställning hos domänstyrelsen under 12 $\frac{1}{2}$ år varit anställd såsom kartriterska vid generalstabens litografiska anstalt.

Till stöd för framställning om tilläggspension har *Leatz* anført, att generalstabens litografiska anstalt tidigare åtnjutit statsbidrag och att där

anställda personer numera ägde genom anstalten åtnjuta pension. Sakligt sett syntes bestämmelsen i 20 § 1 mom. tredje stycket lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, sådan nämnda lag lydde enligt lag den 18 juni 1925 (nr 215), vara å henne tillämplig. Denna bestämmelse, som innehöller, att tjänsteman kunde efter prövning av Kungl. Maj:t förklaras berättigad att såsom tjänstår för erhållande av pension tillgodoräkna, helt eller delvis, den tid han utom statens tjänst utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kunde anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statens tjänst, hade emellertid ej intagits i de provisoriska pensionsbestämmelser, som fastställts för domänverket, trots överensstämmelse i övrigt mellan dessa bestämmelser och kommunikationsverkens pensionslag. Motsvarande föreskrift inginge även i det av 1926 års pensionsutredning avgivna förslaget till ny civil tjänstepensionslag.

Domänstyrelsen har i avgivet utlåtande framhållit bland annat, att sökandens synnerligen väl vitsordade arbete vid generalstabens litografiska anstalt icke blott varit utslagsgivande vid hennes anställning i styrelsens tjänst utan även varit av den största betydelse för hennes tjänstgöring såsom kartriterska hos styrelsen och föreståndare för dess kartritningskontor. På grund härav syntes det styrelsen endast vara en akt av billighet, att sökanden medgäves rätt att för erhållande av tjänstepension tillgodoräkna de fyra år av sin anställning vid litografiska anstalten, som erfordrades för att hon vid avskedstagandet skulle kunna komma i åtnjutande av hel pension.

Beträffande utredningen i övrigt hänvisas till propositionen.

Med hänsyn till vad som upplysts angående arten av den anställning, som Leatz före sitt tillträde till statstjänsten innehåft, har utskottet — i anslutning till den praxis, som utvecklats sig beträffande tillgodoräkning för statspension av arbete utom statens tjänst — ansett sig kunna tillstyrka, att berörda anställning får tillgodoräknas henne i den mån så erfordras för beredande åt henne av hel pension. Utskottet biträder alltså Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

Utskottet.

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må vinna riksdagens bifall.

7:o.

Ang.
pension åt
f. postbiträdet
Ida Henrietta
Amalia Wall-
man.

I en till riksdagen avlåten, den 11 mars 1932 dagtecknad proposition nr 243 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra postbiträdet *Ida Henrietta Amalia Wallman*, född von Schéele, må, räknat från och med den 1 september 1931, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 840 kronor, att utgå av postmedel.

Till stöd för framställning om pension åt förra postbiträdet *Ida Wallman* har *generalpoststyrelsen* anfört bland annat följande:

Wallman, som vore född den 16 augusti 1861, hade alltsedan 1905 anlitats såsom postbiträde och, på förordnande, uppehållit postexpeditörs- samt kansli- och kontorsbiträdesbefattningar.

Särskilt de två första åren av Wallmans anställningstid i postverket hade hennes tjänstgöringsuppdrag varit av kort varaktighet; från och med år 1909 hade hon anlitats mera regelbundet, och hon hade städse stått till postverkets förfogande vid behov av arbetskraft för så kallade tidningsgöromål. Tjänstgöringens omfattning vore följande:

1905	30 dagar	1914	326 dagar	1923	218 dagar
1906	14 »	1915	361 »	1924	296 »
1907	181 »	1916	365 »	1925	309 »
1908	176 »	1917	365 »	1926	248 »
1909	306 »	1918	365 »	1927	260 »
1910	207 »	1919	365 »	1928	331 »
1911	212 »	1920	365 »	1929	335 »
1912	253 »	1921	294 »	1930	222 »
1913	319 »	1922	216 »	1931 t. o. m. $\frac{13}{8}$	81 » .

I avlöningshänseende hade Wallman varit placerad i löneklass B 9 i den i kungörelsen den 26 juni 1925 med avlöningsbestämmelser för extra ordinarie tjänstemän och aspiranter vid kommunikationsverken intagna löneplanen, och hon hade under senare år vid tjänstgöring uppburit 85 öre per timme, motsvarande — vid full arbetstid — omkring 2,170 kronor för helt år.

På grund av hög ålder och nedsatta kroppskrafter hade Wallman sedan mitten av augusti månad 1931 icke längre kunnat meddelas tjänstgöringsuppdrag. Hon stode numera utan försörjningsmöjligheter, och *generalpoststyrelsen* funne det billigt, att hon efter en väl vitsordad tjänstgöring hos postverket erhöle en efter arten och omfattningen av hennes postarbete avvägd pension.

Till grund för bestämmande av pensionens storlek syntes böra läggas de principer, som kommit till uttryck i det av 1926 års pensionsutredning avgivna förslaget till lag angående rätt till tjänstepension för tjänstemän vid postverket med flera verk. Enligt sagda lagförslag utgjorde pensionsunderlaget för kvinnlig befattningshavare av närmast motsvarande grad (7:e lönegraden) 1,644 kronor. Då emellertid Wallman icke erlagt pensionsavgifter, syntes förenämnda belopp böra reduceras med $\frac{1}{3}$, motsvarande

avgiftspensionsunderlaget. Återstoden eller 1,096 kronor syntes kunna läggas till grund för beräkning av understödets storlek. Härvid borde dock tagas i betraktande, att Wallman icke innehade för erhållande av reducerad pension fullt antal tjänstår. Då Wallman under de fyra första åren av sin tjänstgöring i postverket erhållit förordnanden av mera tillfällig natur och först från och med år 1909 anlitats mera regelbundet, syntes skäligt att börja räkna tjänstår först från och med sistnämnda år. I så fall skulle hon kunna uppvisa en tjänstetid av 22 år och 3 kvartal. I överensstämmelse med sagda lagförslags regler för beräkning av avkortad pension skulle pensionen för Wallman kunna bestämmas till 832 kronor eller, avrundad, till 840 kronor.

Beträffande utredningen i övrigt åberopas vad statsrådsprotokollet innehåller.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har ej givit utskottet anledning till erinran, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

8:o.

I en inom första kammaren av herr *Norman* väckt motion nr 186 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att det till förre t. f. övermontören *Lars Eric Lindblom* utgående årliga understödet av statens vattenfallsverks medel höjes till 360 kronor från den 1 januari 1932».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

*Ang.
ökat årligt
understöd åt
förre t. f.
övermontören
L. E. Lind-
blom.*

Såsom i motionen erinrats, var frågan om understöd åt *Lindblom* föremål för prövning av 1930 års riksdag. Efter framställning av *Lindblom* och sedan vattenfallsstyrelsen, riksförsäkringsanstalten och statskontoret avgivit utlåtanden i ärendet, föreslog Kungl. Maj:t nämnda års riksdag medgiva, att *Lindblom* finge, räknat från och med den 1 januari 1930, under sin återstående livstid av statens vattenfallsverks medel uppbära ett årligt understöd av 180 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg. Detta förslag vann riksdagens bifall.

Av den utredning, som vid prövning av detta ärende år 1930 förelåg, framgick bland annat följande:

Lindblom, som är född den 28 mars 1879, anställdes den 12 juli 1916 i vattenfallsverkets tjänst såsom 1:ste maskinist vid omformarestationen i Tomtebodå. Den 1 januari 1918 förflyttades han till sekundärstationen i Enköping som tjänstförrättande stationsmästare, varefter han tjänstgjorde såsom t. f. övermontör från den 1 juli 1918 i Uppsala och därefter från den 1 december samma år i Stockholm. Den 28 april 1919 färdades *Lindblom* mellan arbetsplatser i Stäket och Stockholm, därvid på grund av

arbetenas brådskande beskaftenhet motorcykel användes. Denna fördes av annan person. Vid passerandet av ett parlasse i närheten av Frösundavik skyggade de för lasset spända hästarna, varigenom avståndet mellan lasset och på sidan om vägen liggande stenblock blev för trångt för att motorcykeln skulle kunna passera, med påföljd att motorcykeln körde på ett stenblock och välte mot lasset, därvid såväl Lindblom som motorcykelns förare skadades.

Vid olyckshändelsen åsamkades Lindblom brott å tre revben på vänstra sidan. Dessa skador hava sedermera efter behandling å sjukhus läkts, men Lindblom lider i anledning av olycksfallet av en traumatisk neuros.

Efter olyckshändelsen inträdde Lindblom på eget initiativ åter i tjänst den 5 maj 1919 och kvarstannade till den 11 augusti samma år, då han på begäran erhöll tjänstledighet utan avlöning. Han avgick ur vattenfallsverkets tjänst den 29 juli 1920 utan att hava återinträtt i tjänstgöring.

Lindblom åtnjöt vid tiden för olycksfallet en avlöning, motsvarande ett belopp av 5,241 kronor 36 öre för år räknat. Då 2 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916, sådant detta lagrum lydde vid samma tid, såsom arbetare betecknade endast den, som åtnjöte en avlöning av högst 5,000 kronor för år räknat, har Lindblom icke kunnat erhålla livränta eller annan ersättning enligt sagda lag.

Sedermera vårdades Lindblom på statens vattenfallsverks bekostnad å sjukhus under tiden den 20 november 1923—den 31 januari 1924 för undersökning och behandling av sedan olycksfallet kvarstående skador. Vidare hade Kungl. Maj:t den 23 maj 1924, med ogillande av utav Lindblom anförda besvär över vattenfallsstyrelsens beslut att icke utbetala sjukavlöning till denne för sistnämnda tidsperiod, bemyndigat styrelsen att av statens vattenfallsverks medel till Lindblom såsom understöd utbetala ett belopp av 350 kronor.

En sedermera av Lindblom gjord framställning om livränta hade Kungl. Maj:t den 20 februari 1925 funnit icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Genom beslut den 15 februari 1929 hade Kungl. Maj:t emellertid bemyndigat vattenfallsstyrelsen att till Lindblom utbetala ett tillfälligt understöd av 180 kronor.

Efter verkställd utredning hade riksförsäkringsanstalten funnit, att Lindbloms arbetsförmåga på grund av den traumatiska neuros, varav han lede, tills vidare skäligen måste anses nedsatt med 15 procent. Då arbetsförtjänsten, därest olycksfallsförsäkringslagen i förevarande fall varit tillämplig, skulle beräknats till 1,800 kronor, hade under nämnda förutsättning livränta jämlikt lagen tills vidare utgått med 180 kronor för år räknat.

Lindblom hade hustru och två söner, födda 1902 och 1910. Lindblom hade efter avgången ur vattenfallsverkets tjänst haft självständig verksamhet såsom elektrisk installatör. Hustrun hade förskaffat sig inkomst genom tvätt och strykning samt såsom kokfru. Av sönerna försörjde den ena sig själv.

Utskottet.

Av utredningen framgår, att Lindblom i anledning av den skada, som drabbat honom genom ifrågavarande olycksfall, dels under viss tid åtnjöt sjukvård på statens bekostnad, dels erhållit tillfälliga understöd med tillhoppa 530 kronor, dels ock från och med ingången av år 1930 kommit i åtnjutande av årlig livränta till belopp, motsvarande vad som skulle

hava utgått till honom, därest olycksfallsförsäkringslagen varit i förevarande fall tillämplig. Att Lindblom — som efter endast omkring 3 års tjänstgöring frivilligt lämnat statsanställningen för att övergå till enskild verksamhet — därutöver skulle tillerkännas särskild förmån från statens sida, har utskottet ansett icke böra ifrågakomma, så mycket mindre som till stöd för yrkandet härom icke förebragts några omständigheter, vilka icke voro kända vid den prövning av understödsfrågan, som år 1930 ägde rum. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen och hemställer,

att förevarande motion I:186 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

9:o.

I en inom andra kammaren av herr *Hansson* i Trollhättan väckt motion nr 24 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att bevilja stenarbetaren *Erik Johan Johansson*, Linneberg 8, Skoftebyn, Trollhättan, pension till det belopp, som kan anses skäligt».

Ang.
pension
åt stenar-
betaren *E. J.*
Johansson.

Av motionen jämte därvid fogade bilagor framgår, att *Johansson* är född den 18 september 1864 och alltså nu 67 år gammal samt att han, enligt av arbetschefen vid statens vattenfallsverks Götaälvsarbeten utfärdat intyg, haft anställning såsom bergsprängare vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten under de tider, som framgå av följande sammanställning:

Trollhätte kanal- och vattenverk, Trollhättan	{	24/9	1908—	3/8	1909
		11/9	1909—	27/1	1910
Trollhätte kanals ombyggnad, Trollhättan	{	28/1	1910—	20/4	1914
		7/7	1914—	31/12	1914
		4/1	1915—	22/2	1917
Trollhätte kraftverksbyggnader, Trollhättan	{	23/2	1917—	22/2	1918
		23/2	1918—	9/1	1920
		3/5	1920—	1/11	1924
Götaälvsarbetena, Trollhättan		23/10	1929—	7/1	1930

Av intyget framgår vidare, att *Johansson* lämnat sin senaste anställning på grund av arbetsbrist, samt att hans sammanlagda anställningstid uppgår till 15 år 8 månader.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört vattenfallsstyrelsen. Ämbetsverken hava därvid upplyst, att frågan om pension åt *Johansson* tidigare varit föremål för prövning av Kungl. Maj:t i anledning av en av *Johansson* gjord framställning, vilken av vattenfallsstyrelsen med skri-

velse den 10 september 1931 överlämnats till Kungl. Maj:t och varöver statskontoret den 19 september 1931 yttrat sig.

I berörda skrivelse anförde *vattenfallsstyrelsen* följande:

Då Johansson, fränsett cirka 3 månaders anställning vid skogssällskaps statsarbeten, vartill hänsyn icke synes kunna tagas i detta sammanhang, under hela sin anställningstid i statens tjänst varit anställd vid statens vattenfallsverks byggnadsavdelning, är Kungl. Maj:ts kungörelse den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader och statens vattenfallsverks byggnadsavdelning (nr 859) närmast tillämplig i förevarande fall. Enligt bestämmelserna i denna kungörelse kan arbetare, som under minst 25 år varit anställd vid vissa statens arbetsföretag och som uppnått en levnadsålder av minst 55 år, tilldelas pension.

Johansson, som är född den 18 september 1864, uppnår således inom kort en ålder av 67 år. Vidare har han, såsom bland handlingarna befintligt intyg utvisar, under 15 år 8 månader vid statens vattenfallsverk innehaft sådan anställning, som berättigar till pension jämlikt nämnda kungörelse. I den för erhållande av pension stipulerade minimitjänstetiden fattas det för honom sålunda 9 år, 4 månader, under det att han uppfyller åldersvillkoret. Enligt befintligt läkarutlåtande för ansökan om pension enligt lagen om allmän pensionsförsäkring är Johanssons arbetsförmåga varaktigt nedsatt till $\frac{1}{3}$ eller mindre av den för fullt arbetsförmåga person normala arbetsförmågan. Jämlikt intyg av ordföranden i Trollhättans fattigvårdsstyrelse är Johanssons medellös, varjämte han erhållit kontant fattigvårdsunderstöd. Han torde med hänsyn till sin höga ålder och bristande arbetsförmåga icke hava utsikter att erhålla arbete. Vid statens vattenfallsverk kan i varje fall något arbete icke beredas honom. Med hänsyn till föreliggande omständigheter synes därför enligt vattenfallsstyrelsens mening något understöd av statsmedel böra beredas Johansson.

Under erinran att 1930 års riksdag beviljat årlig pension åt förre träarbetaren Lars Anton Eriksson med ungefär lika lång tjänstetid (riksdagens skrivelse nr 369, punkt 68) får vattenfallsstyrelsen hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1932 års riksdag att bevilja Johansson pension under hans återstående livstid. Med hänsyn till vad i nyssnämnda fall bestämts synes pensionen böra utgå från och med den 1 januari 1932 med 624 kronor per år å allmänna indragningsstaten.

Statskontorets utlåtande innehöll följande:

Såsom statskontoret i fråga om beredande av pension av statsmedel åt grovarbetare med allenast kortare anställning vid statsarbeten framhållet, exempelvis i utlåtande den 4 januari 1930 om beredande av pensioner åt vissa förmän och arbetare vid fortifikationsarbetena i Boden, har endast i sällsynta fall, då alldeles särskilda omständigheter ansetts böra föranleda undantag, pensionering av grovarbetare ägt rum vid lägre antal tjänstår än 20; och i regel har, i överensstämmelse med vad som gäller enligt förordningen den 8 november 1918 angående pensionering av förmän och arbetare vid bland annat vattenfallsverkets byggnadsavdelning, även vid bedömande av pensionsfrågor, som berott av riksdagens särskilda beslut, uppställts fordran på en tjänstetid av 25 år. Såsom vattenfallsstyrelsen i sin nu förevarande skrivelse erinrat, har 1930 års riksdag beviljat pension åt förre träarbetaren L. A. Eriksson, vilken under

allenast 15 år 9 månader arbetat hos vattenfallsverkets byggnadsavdelning; och såsom framgår av riksdagens beslut i anledning av propositionerna nr 29/1922 och nr 128/1927 hava pensioner beviljats grovarbetare med ungefär lika lång tjänstetid. Enligt statskontorets förmenande hava dock i dessa fall förelegat något starkare skäl för pensionering med statsmedel än i det nu förevarande; exempelvis hade förenämnda L. A. Eriksson för statens räkning arbetat från 4 oktober 1910 under så gott som hela tiden till 27 augusti 1927, då han drabbats av slaganfall, som gjorde honom oförmögen till arbete, varefter han åtnjutit sjukavlöning.

I nu förevarande fall är tjänstetiden visserligen ungefär lika lång; men Johansson har icke efter ingången av november 1924 arbetat för statens räkning mer än den korta tiden 23 oktober 1929—7 januari 1930; var-efter han åter lämnade anställningen till följd av arbetsbrist.

Under sådana förhållanden och då härtill kommer, att Johansson, såsom av handlingarna framgår, åtnjuter kontant bidrag från fattigvården i Trollhättan, så att hans pensionering av statsmedel knappast skulle komma att innebära annat än att staten från kommunen avlyftade bördan av hans underhåll, förefaller det statskontoret, som om förevarande framställning knappast bör till vidare åtgärd föranleda.

Genom beslut den 6 november 1931 fann Kungl. Maj:t den gjorda framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I anledning av den nu gjorda remissen hava myndigheterna allenast hänvisat till vad tidigare i ärendet förekommit.

Utskottet delar statskontorets uppfattning därom, att tillräckliga skäl för beredande av pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel i detta fall icke kunna anses föreligga. På grund härav och under hänvisning till att ärendet nyligen varit föremål för prövning av Kungl. Maj:t utan att föranleda framställning till riksdagen om pensionsför-
mån, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion II:24 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

10:o.

I en inom andra kammaren av herr *Hansson* i Trollhättan väckt motion nr 25 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att bevilja diversearbetaren *Erik Johan Göransson*, Strandgatan 12, Trollhättan, understöd till det belopp, som kan anses skäligt».

*Ang.
understöd åt
diversearbe-
taren E. J.
Göransson.*

Till stöd för yrkandet har motionären anfört följande:

»Diversearbetaren *Erik Johan Göransson*, Trollhättan, Strandgatan 12, är 60 år gammal och före detta anställd vid vattenfallsstyrelsens arbeten. Sedan i augusti år 1925 har han dock ej erhållit något arbete, och hans tilltagande sjuklighet har numera gjort honom därtill oförmögen.

Han har tidigare 1911—16 och 1921 vårdats å Loka och Älvgården på pensionsstyrelsens bekostnad, och sedan dess har hans tillstånd oavlåtligt försämrats.

Trots att hans anställningstid endast uppgår till 13 år och 5 månader, anser jag fallet vara så ömmande, att jag dristar mig att anhålla om understöd åt honom till det belopp riksdagen kan finna skäligt.»

Av vid motionen fogade bilagor framgår, att Göransson är född den 26 oktober 1871 samt att han, enligt ett av arbetschefen vid statens vattenfallsverks Götaälvsarbeten utfärdat intyg, haft anställning såsom diversearbetare vid vattenfallsstyrelsens byggnadsarbeten i Trollhättan under de tider, som framgå av följande sammanställning:

Trollhätte kanal- och vattenverk, Trollhättan,	{ 27/4 1909— 2/8 1909 11/9 1909—16/1 1910
Trollhätte kanals ombyggnad, Trollhättan,	{ 7/3 1910—20/6 1913 3/10 1913—21/7 1916
Trollhätte kraftverksbyggnader, Trollhättan,	3/1 1917— 7/8 1919
Trollhätte kanalverk och fastighetsförvaltning, Trollhättan,	} 4/7 1921—22/8 1925
tillsammans 13 år och 5 månader.	

Enligt ett den 3 februari 1931 dagtecknat läkarintyg lider Göransson av muskelreumatism, neurasteni samt annan nervsjukdom, disseminerande skleros, vilka sjukdomar göra honom till arbete oförmögen.

Inhämtade upplysningar giva vidare vid handen, att Göransson, sedan han slutade sin anställning vid vattenfallsverket i augusti 1925, icke haft annat arbete än korta anställningar i reservarbeten åren 1927—1930 ävensom att han sedan år 1929 åtnjutit och allt fortfarande åtnjuter understöd av fattigvårdsstyrelsen i Trollhättan.

Utskottet.

Med hänsyn till Göranssons korta anställningstid i statens tjänst och till övriga i ärendet åberopade förhållanden har utskottet ansett sig icke kunna tillstyrka, att pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel i detta fall beviljas.

Utskottet hemställer på grund härav,

att förevarande motion II:25 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

11:o.

*Ang.
pension åt
eldaren J. E.
Holmberg.*

I en inom andra kammaren väckt motion nr 36 har herr *Lovén* hemställt, »att riksdagen ville bevilja eldaren *J. Holmberg* i Malmö ett årligt understöd av 600 kronor att utgå ur tullmedel från och med den dag *Holmberg* erhåller avsked från sin befattning».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, må hänvisas till motionen.

Av vid motionen fogade handlingar framgår, att Johan Emanuel Holmberg, som är född den 26 mars 1862 och alltså nu 70 år gammal, varit anställd såsom eldare vid stora tullhuset i Malmö sedan omkring mitten av september 1910, vilken anställning han alltjämt innehar; att han såsom ersättning för sitt arbete av tullmedel uppburit under år 1930 2,208 kronor och under år 1931 2,523 kronor; att han tidigare varit antagen till e. o. tullvaktmästare, därvid han varit inkallad i tjänstgöring 16 dagar under år 1890; samt att han, såvitt kunnat utredas, är medellös.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i frågan hört generaltullstyrelsen.

Generaltullstyrelsen har lämnat följande upplysningar rörande Holmbergs anställnings- och avlöningsförhållanden:

Holmberg, som icke har anställning såsom befattningshavare i tullverket, har sedan hösten 1910 handhaft skötseln av värmeanläggningen i det s. k. Stora tullhuset i Malmö, vilken för närvarande omfattar tre pannor, av vilka en utgör reservpanna, och 172 element. För ifrågavarande bestyr har Holmberg uppburit ersättning av tullmedel, under tiden från och med hösten 1923 till och med den 31 december 1932 enligt tulldirektörens i Malmö bestämmande beräknad till 8 kronor för arbetsdag.

Vid tiden för iordningställandet av en ny tullhusbyggnad i Malmö, avsedd att tagas i bruk från och med den 1 oktober 1931, uppstod fråga, huruvida åt Holmberg skulle kunna anförtros skötseln jämväl av därvarande värmeledningsanläggning. De i anledning därav i samråd med socialstyrelsens andra byrås värmetekniska avdelning verkställda undersökningarna gävo emellertid vid handen, att en sådan utökning, med hänsyn till att Holmberg uppnått en ålder av nära 70 år och till vad en av inspektörerna inom socialstyrelsen inhämtat under personligt besök år 1930 hos tullanstalten i Malmö, icke lämpligen borde ske. Tillika utröntes, icke blott att den ersättning, som vid ett överlåtande på Holmberg av det senare bestyret föreslagits skola utgå för dess fullgörande, eller 3 kronor för eldningsdygn, vore för hög utan även att den av tulldirektören dittills utgivna ersättningen till Holmberg för skötseln av värmeanläggningen i Stora tullhuset borde med hänsyn tagen till dylik ersättning vid andra motsvarande värmeledningsanläggningar väsentligt reduceras.

Om dessa förhållanden lät generaltullstyrelsens kameralbyrå under hand underrätta tulldirektören i Malmö, som med anledning därav i skrivelse till generaltullstyrelsen den 14 november 1931 upplyste, att Holmberg dämera av tulldirektören uppsagts från sin syssla med utgången av december månad samma år och att samtidigt Holmbergs ersättning för november och december månader 1931 nedsatts till 6 kronor för arbetsdag. Vidare anmälde tulldirektören i skrivelse till generaltullstyrelsen den 30 november 1931, att han lämnat viss befattningshavare vid centraltullkammaren i Malmö i uppdrag att från och med den 30 november 1931 tills vidare handhava bestyret såsom värmeledningsskötare för tullhuset i Nyhamnen

mot ersättning av 2 kronor för eldningsdygn; i avvaktan på beslut i frågan hade Holmberg sedan eldningsperiodens början handhaft eldningsbestyret även därstädes. Slutligen gjorde tulldirektören i skrivelse till generaltullstyrelsen den 9 januari 1932 framställning angående dels bibehållande av Holmberg såsom värmeledningsskötare för Stora tullhuset till innevarande eldningsperiods slut mot ersättning av 5 kronor för dag, dels fastställande för framtiden av ersättningen åt blivande innehavare av berörda uppdrag till samma belopp, fördelat på två man med hälften vardera.

Med förenämnda skrivelse den 14 november 1931 överlämnade tulldirektören i Malmö en till generaltullstyrelsen ställd, den 30 oktober 1931 dagtecknad ansökning av Holmberg att få bibehålla sitt uppdrag såsom värmeledningsskötare för Stora tullhuset ännu ett år eller i varje fall så länge, tills frågan om pensionsunderstöd åt honom hunne bliva avgjord. Tulldirektören tillstyrkte därvid ansökningen såtillvida, att han hemställde att Holmberg måtte få kvarstå såsom eldare vid Stora tullhuset intill utgången av eldningsperioden mot viss reducerad ersättning. I fråga om Holmbergs lämplighet för fortsatt skötsel av nu ifrågavarande värmeledningsanläggning hänvisade tulldirektören till det förhållandet, att han på sin tid förordat Holmberg att tills vidare handhava skötseln även av värmeledningsanläggningen i tullhuset vid Nyhamnen och sålunda för sin del icke underkände Holmbergs kompetens. I samband därmed upplyste tulldirektören, att en av socialstyrelsens underinspektörer inför tulldirektören i början av november månad 1931 förklarade sig »kraftigt vilja understödja», att Holmberg finge kvarstå vid sin innehavande selsättning i Stora tullhuset intill den 1 juli 1932, men yrkat, att Holmberg borde skiljas från sin mera tillfälliga befattning vid tullhuset i Nyhamnen från och med den 1 december 1931.

De sålunda föreliggande framställningarna fann generaltullstyrelsen den 5 februari 1932 icke föranleda annan styrelsens åtgärd, än att styrelsen dels medgav, att åt värmeledningsskötaren för Stora tullhuset Holmberg finge från och med den 1 januari 1932 tills vidare intill utgången av innevarande eldningsperiod utbetalas högst 5 kronor för eldningsdygn samt att åt den av tulldirektören utsedde nye värmeledningsskötaren för tullhuset i Nyhamnen finge, räknat från och med den 30 november 1931, tills vidare intill utgången av innevarande eldningsperiod utbetalas högst 2 kronor för eldningsdygn, dels ock beslöt att från tulldirektören infordra förslag till ersättningar för utförande av ifrågavarande båda bestyr under tid därefter med angivande av de tulltjänstemän, som vore villiga att mottaga och av tulldirektören ansåges lämpliga att erhålla berörda uppdrag. Holmbergs uppdrag såsom värmeledningsskötare vid tullverket kan sålunda förutsättas komma att upphöra med utgången av innevarande eldningsperiod.

För egen del har *statskontoret* förklarat sig med hänsyn till Holmbergs långvariga arbete för statens räkning icke kunna finna annat än att biligheten krävde, att han icke lämnades utan understöd från statens sida, när han inom kort vid 70 års ålder nödgades lämna sin anställning och därmed förlorade medel till sin försörjning. Mot det i motionen föreslagna beloppet hade statskontoret intet att erinra.

Då Holmberg under närmare 22 år fullgjort arbete för tullverkets räkning i en anställning som, såvitt utredningen giver vid handen, utgjort hans huvudsakliga sysselsättning, har utskottet ansett sig kunna tillstyrka, att åt honom beviljas ett understöd under hans återstående livstid i form av pension att utgå av tullmedel. Mot det i motionen föreslagna beloppet 600 kronor årligen har utskottet icke haft anledning till invändning. Pensionen torde böra utgå från och med dagen näst efter den, då Holmbergs anställning upphör.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:36, må medgiva, att eldaren vid stora tullhuset i Malmö Johan Emanuel Holmberg må från och med dagen näst efter den, då hans anställning upphör, under sin återstående livstid av tullmedel uppbära en årlig pension av 600 kronor.

12:o.

I en inom andra kammaren av herr *Herou* jämte tjugufyra av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 56 har hemställts, »att riksdagen må medgiva, att smeden *Per Eklund*, Grönsinka, må från och med den 1 januari 1932 under sin återstående livstid av domänverkets medel uppbära, förutom de omnämnda naturaförmånerna, en årlig pension av 600 kronor».

Ang.
pension åt
smeden *P.
Eklund*.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till motionen.

Såsom i motionen omnämnts, var frågan om pension åt smeden *Eklund* i anledning av väckt motion föremål för behandling av 1931 års riksdag.

Av då tillgängliga handlingar inhämtades, att *Eklund*, som är född den 20 juli 1855, varit anställd såsom klenksmed vid *Grönsinka* bruk, tills detta år 1897 inköptes av kronan; att han därefter utfört förekommande smidesarbeten samt, i mån av tid, snickeriarbeten för *Grönsinka* kronoparks räkning; att han för sitt arbete huvudsakligen ersatts med dagspenning, varjämte han bibehållits i sina förmåner från brukstiden av fri bostad och potatisland samt fri vedbrand på rot; att hans arbetsförmåga enligt läkarintyg vore i mycket hög grad nedsatt; samt att vederbörande kommunalnämndsordförande intygat, att *Eklund*, som ej ägde fastighet eller kapital, »till följd av ålderdom blir urståndsatt att med arbete försörja sig».

Över motionen avgävo statskontoret och domänstyrelsen yttranden.

Domänstyrelsen anförde följande:

Utöver vad remisshandlingarna innehålla har domänstyrelsen genom vederbörande jägmästare inhämtat,

att Eklund den 1 april 1878 anställdes såsom klensmed vid Grönsinka bruk,

att han åtföljde bruket, när detsamma den 29 oktober 1897 inköptes av kronan,

att han alltsedan dess huvudsakligen arbetat åt reviret och endast undantagsvis kunnat åtaga sig smärre reparationsarbeten åt revirets arrendatorer,

att hans avlöning utgått med en dagspenning av 4 kronor per 8-timarsdag,

att hans medelförtjänst från reviret under de sista fem åren utgjort 810 kronor för år, motsvarande ersättning för ett genomsnittligt årligt dagantal av 200,

att han åtnjuter s. k. avgiftspension med 12 kronor 80 öre för år,

att någon understödspension på grund av arbetsförtjänstens storlek icke kunnat ifrågakomma samt

att Eklund städe ådagalagt skicklighet, redbarhet och god vilja samt i övrigt fört en hedrande vandel.

För egen del får domänstyrelsen fästa uppmärksamheten på, att Eklund icke på något sätt kan betraktas såsom statstjänsteman. Hans nära förbindelse under mer än trettio år med domänverket, som synes hava varit hans huvudsakliga arbetsgivare, kunde dock möjligen berättiga till ett årligt mindre understöd av statsmedel, då han nu uppnått 75 levnadsår och enligt akten bifogat läkarintyg icke längre kan utföra något arbete att räkna med.

Domänstyrelsen, som i viss mån ansluter sig till denna tankegång, finner sig dock icke kunna medverka härtill i vidare mån än att Eklund till döddagar får bibehållas vid sina alltifrån brukstiden åtnjutna förmåner av fri bostad och potatisland samt fri vedbrand på rot. Att behovet av kontanta medel, givetvis inom rätt så snäva gränser, därjämte måste tillgodoses, lär vara ofrånkomligt; men styrelsen vågar ifrågasätta, huruvida detta tillgodoseende icke kan ske med tillhjälp av den allmänna pensionsförsäkringen, vars reglerande bestämmelser väl numera — sedan Eklunds arbetsförtjänst upphört — icke kunna lägga hinder i vägen för en månatlig understödspension.

Därest emellertid ett årligt understöd i den mening motionären tänkt sig kommer att tilldelas Eklund och därvid hänsyn till längden av hans tjänstetid bliva i viss mån utslagsgivande, anser styrelsen sig böra erinra om, att statsmakterna vid upprepade tillfällen medgivit, att både skogsstatstjänstemän och andra till domänverket anslutna personer, vilka icke varit att anse såsom statstjänstemän, må, i den händelse de tidigare varit anställda i enskild tjänst men vid den enskilda egendomens försäljning till kronan åtföljt densamma, efter avskedstagandet erhålla enahanda pensionsförmåner som dem, till vilka de skulle varit berättigade, därest egendomen i fråga under hela deras tjänstetid där varit i statsverkets ägo.

Statskontoret uttalade för egen del, att då av domänstyrelsens utredning framginge, att Eklund, som icke kunde betraktas såsom befattningshavare i statens tjänst, enligt styrelsens medgivande under återstående

livstiden finge bibehållas vid sina hittills åtnjutna förmåner av fri bostad och potatisland samt fri vedbrand på rot samt Eklund därjämte kunde påräkna någon understödspension från allmänna pensionsförsäkringen, det syntes utan särskilt ingripande bliva på tillfredsställande sätt sörjt för uppehälle åt Eklund på ålderdomen.

I sitt utlåtande den 13 april 1931, nr 27, anförde *bankoutskottet* under punkten 92 i ämnet följande:

»Den av domänstyrelsen lämnade utredningen utvisar, att smeden Eklund icke varit i statens tjänst anställd. Då emellertid domänverket under en lång följd av år synes hava varit hans huvudsakliga arbetsgivare, torde det få anses billigt, att något understöd på ålderdomen skänkes honom från statens sida. Av domänstyrelsens utlåtande framgår, att dylikt understöd kommer att av domänverket beredas på sådant sätt, att Eklund under sin återstående livstid får bibehålla sina hittills åtnjutna förmåner av fri bostad och vedbrand m. m. Vid sådant förhållande och då han därjämte för framtiden läser kunna påräkna pensionstillägg enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, synes någon åtgärd i anledning av motionen icke vara påkallad.»

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Riksdagen beslöt i överensstämmelse härmed.

I *den nu föreliggande motionen* har, såsom stöd för det gjorda yrkandet, uppgivits följande:

»Eklund har under år 1931 sökt understödspension från allmänna pensionsförsäkringen. Denna ansökan har lämnats utan bifall. Det är ännu långt ifrån 'på tillfredsställande sätt sörjt för uppehälle åt Eklund på ålderdomen'. Från olika håll gavs vid riksdagsbehandlingen av frågan i följd anslutning till tanken på särskilt understöd åt Eklund, därest motion änyo väcktes. Eklund åtnjuter endast förmån av fri bostad och potatisland samt fri vedbrand på rot.»

Över den nu föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtanden av domänstyrelsen, pensionsstyrelsen och statskontoret.

Domänstyrelsen har anfört följande:

På sätt domänstyrelsen framhållit i sitt år 1931 avgivna yttrande i ämnet, torde — utöver förmån av fri bostad och potatisland samt fri vedbrand på rot — behovet av kontanta medel i viss mån bära tillgodoses.

Med vilket belopp ett sådant kontantbidrag bör utgå, kan däremot vara tveksamt. I sitt ovan åberopade yttrande år 1931 har styrelsen erinrat om tidigare beslut rörande beräkandet av pension åt till domänverket anslutna personer, vilka — i likhet med Eklund — icke varit att anse såsom statstjänstemän. Av sagda yttrande framgår till en början, att nu nämnda personer anses berättigade att, i den händelse de tidigare varit anställda i enskild tjänst men vid den enskilda egendomens försäljning till kronan åtföljt densamma, efter avskedstagandet erhålla enabanda

pensionsförmåner som dem, till vilka de skulle varit berättigade, därest egendomen i fråga under hela deras tjänstetid där varit i statsverkets ägo.

Jämlikt de i kungörelsen den 8 november 1918 (nr 859) angivna grunderna för pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning äger arbetare, som innehar 60 levnadsår och minst 25 tjänstår, rätt till pension av 450 kronor för år. De i nämnda kungörelse fastställda pensionsbeloppen hava sedermera genom kungörelserna den 15 juni 1922 (nr 360) och den 18 juni 1925 (nr 280) reglerats på sådant sätt, att ett pensionsbelopp enligt 1918 års grunder å 450 kronor numera utgår med 852 kronor.

Ett så högt pensionsbelopp kan — enbart med hänsyn till den förtjänst Eklund haft av sitt arbete för domänverkets räkning — givetvis icke ifrågakomma. I medeltal har hans inkomst från staten uppgått till omkring 800 kronor för år utöver naturaförmåerna; och ännu så sent som under år 1931 har jägmästaren kunnat bereda honom en arbetsförtjänst av 864 kronor.

Styrelsen anser sig i detta sammanhang också böra bringa i erinran, att det motionsvis framburna pensionsförslaget vid 1931 års riksdag enhälligt avstyrktes av bankoutskottet, men att vid frågans behandling inom andra kammaren från socialdemokratiskt håll gjordes gällande, att en pension av 420 kronor borde kunna beviljas.

Under förutsättning att understödspension från allmänna pensionsfonden icke kan tillerkännas Eklund, har domänstyrelsen icke något att erinra mot att ett årligt kontant understöd av 420 kronor beviljas Eklund att utgå av domänverkets medel.

Pensionsstyrelsens utlåtande är av följande innehåll:

Pensionsstyrelsen får till en början bekräfta, att Eklund sedan den 1 januari 1923 härifrån uppbar en årlig avgiftspension av 12 kronor 80 öre.

I motionen uppgives, att Eklund skulle hava fått avslag å en ansökan om pensionstillägg. Då någon sådan ansökan icke hittills inkommit till styrelsen, har styrelsen från pensionsnämndens ordförande i Öster-Färnebo sockens pensionsdistrikt infortrat uppgift, huruvida Eklund till denne ingivit ansökan om pensionstillägg samt i så fall när detta skett och i vilket läge ärendet för närvarande befinner sig. Såsom svar härå har ordföranden i skrivelse av den 29 februari 1932 meddelat, bland annat, att Eklund visserligen hos ordföranden förfrågat sig om möjligheten att erhålla pensionstillägg, men att då det vid verkställd undersökning visat sig, att hans inkomster väsentligt överstigit det maximibelopp, som i lagen stadgas för rätt till sådant tillägg, han hittills avstått från att inlämna ansökning om dylik förmån.

Vidare har pensionsstyrelsen under hand i ärendet inhämtat, att Eklund genom arbete för Grönsinka kronoparks räkning under år 1931 förtjänat omkring 860 kronor kontant; att han dessutom åtnjuter fri bostad och vedbrand från kronoparken; att han, fränsett den obetydliga avgiftspensionen, i övrigt icke har några inkomster eller förmåner; att han numera är mycket skröplig och hans arbetsförmåga helt obetydlig; samt att han bor tillsammans med sin hustru, född den 20 oktober 1856.

Som bekant förutsattes för rätt till pensionstillägg, att vederbörande skall vara till arbete varaktigt oförmögen och att årsinkomsten ej uppgår för man till 425 och för kvinna till 400 kronor. Så länge Eklunds inkomst är så hög som den ovan angivna, kan han således icke tillerkännas

pensionstillägg. Med hänsyn till hans höga ålder, 76 1/2 år, och skröplighet förefaller det dock, som om han snart nog icke skulle kunna utföra något inkomstbringande arbete. I så fall skulle hans och hans hustrus årsinkomst enligt pensionsförsäkringslagen komma att inskränka sig till värdet av fri bostad, 60 kronor för vardera maken, och fri vedbrand, som kan uppskattas till sammanlagt omkring 20 kronor, och Eklund vara berättigad till ett pensionstillägg å 213 kronor. Därest hustrun är till arbete varaktigt oförmögen, skulle hon under nyss angivna förutsättning erhålla 198 kronor i pensionstillägg. Vid bifall till motionen skulle Eklunds pensionstillägg nedgå till 33 kronor och hustruns till 18 kronor.

För egen del har *statskontoret* anført, att billighetsskäl syntes kunna anses föreligga för beviljande av något understöd av domänverkets medel på sätt domänstyrelsen föreslagit.

Med hänsyn till vad domänstyrelsen och statskontoret i sina nu avgivna yttranden anført har utskottet icke velat motsätta sig, att Eklund i anledning av det arbete, han under lång tid utfört för domänverkets räkning, i form av pension från statens domäners fond erhåller något understöd utöver de naturaförmåner, vid vilka han enligt domänstyrelsens utfästelse kommer att bibehållas. Nämnda pension synes kunna bestämmas till det av ämbetsverken ifrågasatta beloppet 420 kronor årligen. Pensionen torde böra, enligt bestämmande av domänstyrelsen, utgå från den tidpunkt, då Eklund prövas icke längre kunna i nämnvärd omfattning användas i arbete för domänverket.

Utskottet.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:56, må medgiva, att smeden Per Eklund må från tidpunkt, som bestämmes av domänstyrelsen, under sin återstående livstid från statens domäners fond uppbära en årlig pension av 420 kronor.

13:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 126 har herr *Dahlén* hemställt, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna förre verkmästaren vid statens järnvägsbyggnader *Karl Jonas Björk* ett årligt understöd att utgå från och med innevarande år».

*Ang.
årligt understöd åt f.
verkmästaren
K. J. Björk.*

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Karl Jonas Björk*, som är född den 5 januari 1872 och således nu 60 år gammal, haft anställning vid statens järnvägsbyggnader såsom verkmästare ävensom vid vissa andra stat-

liga företag under olika perioder av åren 1901—1929. Hans sammanlagda styrkta anställningstid utgör omkring 14 år 2 månader, däri likväl inräknats en tid av 2 år 6 månader, varunder Björk synes hava varit anställd hos enskild arbetsgivare och beträffande vilken det är ovisst, huruvida han utfört arbete för statens räkning. Efter genomgångna hjärnblödningar är Björk numera helt arbetsoförmögen. Han är fullständigt medellös.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 18 mars 1930 dagtecknad skrift anhöll Björk att få sig tillerkänd pension. Sedan *järnvägsstyrelsen* och *statskontoret* med hänsyn till Björks korta tjänstetid avstyrkt bifall till denna ansökning, fann *Kungl. Maj:t* genom beslut den 2 oktober 1930 densamma icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet.

I likhet med de i ärendet hörda myndigheterna finner utskottet icke tillräckliga skäl föreligga för beredande av pensionsmedel i förevarande fall. På grund härav och under hänvisning till att ärendet nyligen varit föremål för prövning av Kungl. Maj:t hemställer utskottet,

att förevarande motion II:126 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

14:o.

Ang. I en inom andra kammaren under nr 254 väckt motion har herr *Björklund* hemställt, »att riksdagen ville besluta tilldela f. d. stallkarlen *Axel Andersson* i Hässleholm ett årligt understöd, att utgå från och med år 1932 och med belopp, som kan anses vara skäligt».

Av vid motionen fogade handlingar framgår, att *Andersson* är född den 28 maj 1867 och sålunda omkring 65 år gammal, att han varit anställd som tillfällig vagn- och stallkarl vid statens järnvägar i Hässleholm under tiden 1 mars 1915—1 juni 1930, att han entledigats från denna anställning vid uppnående av den ålder, som utgör pensionsålder för ordinarie vagn- och stallkarl vid statens järnvägar, samt att han är medellös.

I övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsens yttrande är av följande lydelse:

Då *Axel Andersson*, enligt vad handlingarna i ärendet utmärka, haft anställning i statens järnvägars tjänst under allenast 15 år — och vid

första anställningen dessutom redan uppnått nära 48 års ålder — under det att enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder minimitjänstetiden för erhållande av understöd (gratifikation) vid avgång ur tjänst vid statens järnvägar är 20 år, finner sig styrelsen förhindrad tillstyrka bifall till motionen.

Därest emellertid riksdagen skulle anse Andersson böra komma i åtnjutande av något understöd, bör detta enligt styrelsens mening bestämmas till högst 400 kronor per år i ett för allt.

För egen del har *statskontoret* med hänsyn till Anderssons korta tjänstetid och till hans ålder vid antagande i statens tjänst framhållit, att allenast då synnerligen ömmande omständigheter visats föreligga, årligt understöd av statsmedel beviljats under liknande förhållanden.

Under hand har utskottet inhämtat vissa upplysningar angående Anderssons anställnings- och avlöningsförhållanden. Av de erhållna uppgifterna framgår, att Anderssons anställning såsom tillfällig vagn- och stallkarl visserligen för honom inneburit skyldighet att tjänstgöra i samma omfattning som för motsvarande ordinarie tjänsteman är stadgat men att Andersson använts i tjänstgöring endast vid behov och sålunda icke haft ständigt tjänstgöring. Andersson har icke avlönats efter för extra ordinarie personal gällande avlöningsbestämmelser utan uppburit visst belopp för tjänstgöringsdag, vilket belopp under åren 1926—1930 utgjort 7 kronor om dagen. Hans sammanlagda inkomst från statens järnvägar har under nämnda period uppgått till för år 1926 441 kronor, för år 1927 714 kronor, för år 1928 943 kronor 17 öre, för år 1929 2,451 kronor 36 öre samt för år 1930 1,043 kronor.

Då utskottet funnit den i ärendet förebragta utredningen icke innefatta tillräckliga skäl för beredande av pension av statsmedel i förevarande fall, har utskottet ansett sig böra avstyrka åtgärd i anledning av den väckta motionen och alltså hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion II:254 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

15:o.

I en inom andra kammaren av herr *Gräpenson* väckt motion nr 257 har hemställts, att riksdagen måtte tilldela förre banarbetaren *Kristoffer Holmgren* i Torsbacken, Björna församling av Västernorrlands län, pension med skäligt belopp.

*Ang.
pension åt
förre banarbetaren K.
Holmgren.*

Beträffande motiveringen för förslaget får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att Holmgren är född den 20 februari 1861 och sålunda 71 år gammal. Ett av baningenjören vid statens järnvägars 22:a bansektion den 17 mars 1931 utfärdat intyg utvisar, att Holmgren under vissa delar av åren 1908—1920 arbetat vid nämnda bansektion sammanlagt omkring 4 år. Enligt intyg, vilka synas vara avgivna av f. d. arbetskamrater till Holmgren och vilka utfärdats i november och december 1931, skulle han vidare hava arbetat dels vid statliga järnvägsbyggnadsföretag under åren 1890—1891, dels ock vid statens järnvägars banavdelning tidvis under åren 1892—1907. Anställningstiden har därvid av intygsgivarna »uppskattats till» i ett intyg avseende åren 1894—1898 sammanlagt omkring 5 år, i ett intyg avseende åren 1905—1908 sammanlagt omkring 2 år och i ett intyg avseende hela den uppgivna tiden 1890—1907 sammanlagt omkring 12 år. Enligt läkarintyg är Holmgren på grund av ledgångsreumatism fullständigt arbetsoförmögen. Av vederbörande pastorsämbete har intygats, att Holmgren »är i behov av allt det understöd, som kan beredas honom.»

Över ifrågavarande motion har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsens yttrande är av följande lydelse:

Enligt vad framgår av det av baningenjören vid 22:a bansektionen den 17 mars 1931 utfärdade intyget har Holmgren under åren 1908—1920 varit anställd vid statens järnvägar i, sammanlagt, omkring 4 år. Beträffande Holmgrens tjänstetid före år 1908, som enligt andra vid remissen fogade intyg skulle sträcka sig tillbaka ända till år 1890, hava inga upplysningar stått att erhålla från äldre arbetarjournaler eller andra handlingar. Sistberörda intyg, som synas vara utfärdade av förutvarande arbetskamrater till Holmgren, måste anses lämna ett alltför ofullständigt besked rörande omfattningen av den verkliga arbetstiden under de år intygen avse. I varje fall synes icke föreligga grundad anledning antaga att Holmgrens årliga tjänstetid vid banavdelningen före år 1908 varit längre än den genomsnittliga tjänstetiden per år under perioden 1908—1920, eller omkring 4 månader. Sammanlagda anställningstiden vid statens järnvägar torde sålunda kunna uppskattas till omkring 10 år. På grund härav anser sig styrelsen icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Skulle riksdagen likväl finna skäl tilldela Holmgren något understöd, synes detta böra beviljas med ett belopp, som, inklusive dyrtidstillägg, något understiger det gratifikationsbelopp, 500 kronor, vartill en ban- och byggnadsarbetare vid statens järnvägar med minst 20 års anställningstid vid verket kan under vissa förutsättningar ifrågakomma enligt kungl. brevet den 18 december 1925 angående bemyndigande för styrelsen att, utan hinder av viss i instruktionen meddelad bestämmelse, bevilja gratifikationer.

För egen del har statskontoret anfört, att man enligt statskontorets mening knappast kunde på föreliggande utredning om Holmgrens arbetstider för statens räkning grunda beslut om pension åt honom.

Den statsanställning, som för Holmgren uppgivits, synes, att döma av föreliggande handlingar, hava varit alltför kortvarig för att densamma, med hänsyn även till anställningens mindre fasta karaktär, skulle kunna föranleda beviljande av pension eller därmed jämförligt understöd av statsmedel. Härtill kommer, att beträffande den övervägande delen av den uppgivna anställningstiden icke föreligger utredning, som kan godtagas såsom grundval för ett beslut om sådan förmån.

Vid nu angivna förhållanden avstyrker utskottet åtgärd i anledning av motionärens förslag och hemställer alltså,

att förevarande motion II: 257 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

16:o.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 259 har herr *Gustafson* i Vimmerby hemställt, »att riksdagen måtte bevilja förre lådbrevbäraren *Johan August Strand* i Västervik ett årligt ålderdomsunderstöd av trehundra sextio kronor att utgå från och med den 1 januari 1931 räknat under hans återstående livstid».

Ang.
understöd
åt förre låd-
brevbäraren
J. A. Strand.

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Av tillgängliga handlingar framgår, att *Johan August Strand*, som är född den 22 maj 1864 och således nära 68 år gammal, under åren 1913—1915 och 1919—1930 eller under sammanlagt omkring 15 år tjänstgjort såsom lådbrevbärare i Västervik mot en ersättning, som under de senaste två åren utgjort 4 kronor 30 öre per dag. *Strand* äger en bostadsfastighet, taxerad till 5,000 kronor och enligt uppgift belånad för 2,000 kronor. Han lever tillsammans med sin hustru och en dotter; familjen befinner sig i tryckta ekonomiska omständigheter.

På grund av ålderdomssvaghet och minskade kroppskrafter nödgades *Strand* frånträda sin befattning vid slutet av år 1930. Frågan om beredande av ålderdomsunderstöd av postmedel åt honom hade emellertid redan dessförinnan på framställning av postmästaren i Västervik varit föremål för prövning av generalpoststyrelsen, som genom beslut den 30 september 1930 med hänsyn till *Strands* korta anställningstid ansett sig vara förhindrad att för det dåvarande medgiva sådant understöd.

Utskottet vill erinra, att enligt gällande bestämmelser lådbrevbärare vid postverket, vilken är i behövande omständigheter och tjänstgjort minst 25 år eller undantagsvis kortare tid, må efter avgång från sin anställning av generalpoststyrelsen tilldelas ålderdomsunderstöd. Sådant un-

Utskottet.

derstöd har dock icke ansetts kunna beviljas, då tjänstetiden mera avsevärt understigit 25 år.

Såsom framgår av det anförda har generalpoststyrelsen, som bemyndigats att enligt av riksdagen godkända grunder pröva frågor om understöd åt lådbrevbärare, ansett sig förhindrad att tillerkänna Strand sådant understöd. Med hänsyn härtill och då den tid av omkring 15 år, varunder Strand fullgjort arbete för postverkets räkning, syntts utskottet vara alltför kort för att kunna motivera, att riksdagen skulle bereda honom pension eller därmed jämförligt understöd, får utskottet avstyrka bifall till motionen och alltså hemställa,

att förevarande motion II:259 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1932.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Närvarande: se anteckning å utlåtandet nr 30.

Reservation

vid punkten 14 (ang. årligt understöd åt förre stallkarlen A. Andersson):
av herrar *Bäcklund*, *Lovén* och *Höglund* i Göteborg, vilka yrkat,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 254, må medgiva, att förre stallkarlen Axel Andersson må från och med den 1 januari 1932 under sin återstående livstid av trafikmedel uppbära en årlig pension av 384 kronor.